

komparatisté, historici nebo etnologové. K tomu přispívá i fakt, že Blažkova kniha, napsaná s velkou odbornou akribií, je psána česky, zatímco posluchači např. germanistiky nebo anglistiky jsou často odkazováni pouze na cizojazyčné prameny. Také mezi laickou veřejností zájem o germánskou minulost, runové písmo i mýtické příběhy neustále vzrůstá. Lze předpokládat, že erudovaná publikace Václava Blažka nalezne mnohem větší počet uživatelů a čtenářů než jen akademickou veřejnost.

A. Kovářová

* Blažek, Václav. *Staré germánské jazyky. Historický a gramatický přehled*. Masarykova univerzita, Brno, 2011, 163 s.

Interkulturní komunikační kompetence v angličtině*

Systematicky a přehledně členěná publikace se zabývá problematikou i podrobnou analýzou rozsahu, tj. zařazování a rozvíjení výuky reálií a interkulturní komunikační kompetence (IKK) v hodinách anglického jazyka na druhém stupni základních škol v České republice. Výzkum realizovaného kurikula ve vztahu k reáliím a IKK ve výuce AJ se soustředil na vybrané 7. a 8. ročníky z 21 základních škol ze tří krajů (Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský); projektu CPV videostudie anglického jazyka se zúčastnilo 25 vyučujících. Publikace je první fundovanou studií, která se této problematice v České republice věnuje.

Autorka se nejprve zabývá strukturou, obsahem i cílem své studie, uvádí problémy se specifickou terminologií v této oblasti a vysvětluje upřednostnění termínu IKK v souvislosti s výukou cizího jazyka (kapitola 1). Práce se také věnuje širšímu kontextu a pojetí kultury, jejíž nejrůznější koncepty jsou stručně diskutovány a srov-

návány, aby pak prokázaly důležitost porozumění cizímu jazyku v kontextu dané kultury, kde je zohledněno i pojetí vyučujícího; zde je pak přiblížena současná situace týkající se metod a přístupů ve výuce cizího jazyka, a to na pozadí vývojových trendů v České republice; tato oblast je pak zúžena na výuku reálií a IKK, a to zejména na výzkum a analýzu vybraných kurikulárních dokumentů i cílů ve výuce reálií a IKK (kapitola 2). Studie rozpracovává teoreticko-metodická východiska pro zmíněný výzkum výuky ve spojitosti s IKK, navrhuje nástroje pro analýzu a představuje dva modely, *Model IKK: analytické aspekty* (vztahující se k výzkumu realizovaného kurikula reálií a IKK) a *Model IKK: didaktické aspekty* (vztahující se k ilustraci cílové oblasti rozvíjení IKK ve výuce cizího jazyka), ze kterého vychází navržený kategoriální systém pro analýzu výuky a dále kategoriální systém pro analýzu pojetí cílů výuky v této oblasti ve vztahu k vyučujícímu. Následná tvorba, proces ověřování a finální verze kategoriálního systému *Realie a IKK* jsou předmětem další části (kapitoly 3, 4). Navržené finální nástroje jsou příkladně využity ve dvou výzkumných šetřeních (kapitoly 5, 6). První analyzuje videozáznam pořízený v rámci výše uvedeného projektu *CPV videostudie anglického jazyka*. Výzkum zahrnoval četnost a kvalitu příležitostí k rozvíjení IKK, poměr aktivit přispívajících k rozvoji jednotlivých složek IKK (kognitivní, afektivní a behaviorální), poměr aktivit zaměřených na tzv. *Big-C culture and small-c culture*, na obecná a specifická témata, používaný jazyk, média a didaktické prostředky. Ve druhém výzkumném šetření se autorka věnuje pojetí kultury a cílů výuky ve vztahu k vyučujícímu. Model pojetí kultury vyučujícího vznikl na základě syntézy volných výpovědí padesáti vyučujících na zkoumaném stupni ZŠ a znázorňuje cíle,

kteří si jednotliví respondenti v této oblasti kladou. Výzkum se soustředil na poměr cílů aktivit zkoumaných v prvním výzkumném šetření. Srovnání výsledků výzkumného šetření I a šetření II přináší zajímavá pozorování a postřehy, v poslední části pak autorka představuje své závěry a podněty pro další výzkum (kapitoly 7, 8). Obsáhlou a cennou součástí studie jsou přílohy (1–7), které přispívají k přehlednosti práce a na které autorka často odkazuje. Některé ukázky transkriptu zkoumané části výuky vykazují úsměvné až primitivnější postupy, související snad s učitelovou nedostatečnou vybaveností v této oblasti, případně i s nezájmem žáků. Překvapí také poměrně časté užívání formy českého vokativu v anglickém kontextu (při oslovování žáků), což je ponecháno bez komentáře (příloha 6).

Publikace vyniká pečlivým zpracováním s precizními odkazy, řadou ilustrujících tabulek, schémat a grafů, jmenným i věcným rejstříkem a podrobnou bibliografií. Přestože závěry výzkumu nejsou nijak objektivně (vyučující upřednostňují tradiční pojetí výuky reálií, tradiční „učitelocentrické“ organizační formy, tradiční didaktické prostředky a soustřeďují se jednostranně na kognitivní složku IKK apod.), publikace vysoce odbornou a zároveň svěží formou poukazuje na důležitou oblast ve výuce anglického jazyka, která zatím nedoznala výraznějších změn. Jak vyplývá z výzkumných šetření, kvalitu výuky reálií a IKK snižuje zejména jednostranné zaměření na znalosti žáků, zatímco rozvíjení dovedností a postojů v kontextu interkulturní komunikační kompetence je věnována minimální pozornost.

L. Nepivodová

* Zerzová Jana: *Interkulturní komunikační kompetence a její rozvíjení v hodinách anglického jazyka na 2. stupni ZŠ*. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 27. Masarykova univerzita, 2012, 246 s.

Kleiner Mährischer Sprachatlas der deutschen Dialekte*

Jazyky a s nimi i dialekty vznikají, spojují se i oddělují, neustále se vyvíjejí souběžně s komunitami, které jimi hovoří, mění se i mizí v souvislosti s potřebami doby či následkem kulturních střetů. Slouží nejen jako prostředek komunikace, ale z hlediska jejich mnohvrstevných vzájemně interagujících vztahů v jazykové a mimojazykové skutečnosti jsou po mnohá staletí i předmětem zájmu badatelů řady vědních disciplín. Autoři publikace *Kleiner Mährischer Sprachatlas der deutschen Dialekte / Malý jazykový atlas německých dialektů na Moravě a ve Slezsku* výše uvedené více či méně dynamické procesy uchopili na příkladu německých dialektů vyskytujících se v určitém časovém údobí v různých regionech současné České republiky, přičemž tento fenomén zkoumají nejen z hlediska lingvistického, ale i z hlediska geografického, sociogeografického, politického, historického či kulturních kontaktů. Po téměř desetiletém pracovním úsilí spočívajícím v exploraci doposud žijících rodilých nářečních mluvčích na území Moravy a Slezska a v následujícím zpracování získaných jazykových dat se tak zainteresovanému čtenáři dostává do rukou poměrně rozsáhlé mapové dílo opatřené syntetizujícími výkladovými komentáři, které celistvě a souhrnně dokumentuje nářeční pestrost a rozvrstvenost bývalých německých dialektů v těchto regionech.

Nespornou zásluhou autorů je, že se jim podařilo takřka „pět minut po dvanácté“ zachytit stav německých nářečí na našem území, a to i přes skeptické soudy části odborné veřejnosti, poukazující jednak na malou početnost nářečních mluvčích v době zahájení prací na jazykovém atlase, jednak na dostatek příslušné dialektologické literatury, která vznikala v předválečném období a v době poválečné mimo